

СЛЮСАРЕНКО

Вікторія Євгенівна

viktor.sliusarenko@uzhnu.edu.ua

УДК 657

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ
ТРЬОХСТОРОННЬОГО ПАРТНЕРСТВАE-GOVERNANCE AS AN EFFECTIVE TOOL TRILATERAL
PARTNERSHIP

к.е.н., доцент, ДВНЗ
"Ужгородський національний
університет"

У статті розглянуто питання впливу прозорих електронних інструментів, спрямованих на ефективність врядування державних органів та муніципальних органів. Також описано основні інструменти електронного врядування такі як системи: «Prozorro», «E-data», «Відкрите місто» та ЦНАП. Автором вказано на актуальність прийняття оперативних рішень державними та муніципальними органами за допомогою існуючих інструментів, що є ефективним для розвитку громад та суспільства в цілому.

В статье рассмотрены вопросы влияния прозрачных электронных инструментов, направленных на эффективность управления государственных органов и муниципальных органов. Также описаны основные инструменты электронного управления такие как системы: «Prozorro», «E-data», «Открытый город» и ЦНАП. Автором указано актуальность принятия оперативных решений государственными и муниципальными органами с помощью существующих инструментов, что является эффективным для развития общин и общества в целом.

The article discusses the impact transparent electronic instruments aimed at the efficiency of government public bodies and municipalities. Also described basic tools such as e-government system: «Prozorro», «E-data», «Open City» and TSNAIP. The author stated the urgency operational decisions by state and municipal authorities using existing tools that are effective for the development of communities and society as a whole.

Ключові слова: електронне врядування, тристороннє партнерство, інноваційні інструменти, ефективний механізм управління

Ключевые слова: электронное управление, трехстороннее партнерство, инновационные инструменты, эффективный механизм управления

Key words: e-government, tripartite partnership, innovative tools, effective management mechanism

ВСТУП

В умовах глобалізації та розбудови інформаційного суспільства традиційні способи взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з громадянами та бізнесом, тобто взаємодія трьох секторів у суспільстві, стають недостатньо ефективними. Для створення нових, більш зручних методів доступу до інформації та послуг все частіше застосовуються сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

МЕТА РОБОТИ

Метою дослідження є розгляд впливу інструментів електронного врядування на діяльність державних і муніципальних органів в системі тристороннього партнерства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В ході проведеного дослідження було використано такі методи: порівняльно-історичний, описовий, аналіз, узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Електронне урядування (електронне урядування) – це форма організації державного управління, яка за рахунок широкого застосування новітніх ІКТ забезпечує якісно новий рівень відкритої взаємодії держави та суспільства, надання повного комплексу державних послуг для всіх категорій громадян та суб'єктів господарювання. Впровадження електронне урядування передбачає реалізацію послідовного, комплексного та індивідуалізованого підходу до надання державних послуг та інформації для населення. Це означає структурну перебудову функціонування державних органів і їх взаємодії з громадянами, організаціями та власними співробіт-

никами. Впровадження електронне урядування є складним процесом, що вимагає значних фінансових витрат і вирішення цілого комплексу взаємозалежних політичних, правових, адміністративних і технологічних проблем [11, с. 3].

Архітектурна модель електронного урядування включає он-лайн сервіси для громадян та бізнес-структур, об'єднані через єдиний портал, електронного документообігу у урядових та муніципальних структурах, спільну для різних структур базу даних для запобігання дублювання інформації та повторними витратами, розгалужену телекомунікаційну інфраструктуру, засоби захисту інформації [8, с. 24].

Тристороннє партнерство є тим інструментом, за допомогою якого суспільство в цілому ставить перед собою мету, завдання та досягає її ефективніше ніж це відбувалося без спільної праці. У грудні 2005 року Генеральна асамблея ООН прийняла резолюцію «Toward Global Partnerships», якою закликає країни сприяти розвитку партнерства між приватним сектором, державою та неурядовими організаціями задля сприяння розвитку країни. Стюарт Л. Харт у своїй книзі «Капіталізм на роздоріжжі» доводить ідею, що влада уряду підірвана процесом глобалізації та широкого розвитку транснаціональних корпорацій, що поширюють свою діяльність на різні континенти. Однак, також він стверджує і те, що громадські організації та інститути громадянського суспільства активізувалися та мають на меті взяти на себе роль монітора за процесами, що відбуваються в державі. Звичайно, що залучення третього сектору до процесів державотворення та розвитку надає змогу контролювати діяльність органів влади, однак основною метою є досягнення позитивного результату. Не лишається і осторонь бізнес, який також зацікавлений у покращенні процесів становлення держави. Громадські організації не можуть досягати бажаного результату без залучення фінансування, яке їм може надати бізнес. Таким чином, тристороннє партнерство надає змогу якісніше, ефективніше та швидше досягти поставленої мети. В свою чергу, держава, розуміючи потенціал тристороннього партнерства, вже не намагається утискати громадські організації, а навпаки – сприяти становленню співпраці [2, с. 46].

Тодаші Ямамото пишучи частину звіту конференції в Токіо у 1999 році, на якій були присутні представники як громадянського, так і корпоративного секторів, за наслідками вивчення корпоративного партнерства в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, зазначив, що окрім розширення громадського сектору в цілому, відбулася еволюція масштабів та характеру діяльності громадських організацій. Громадські організації почали перетворювати себе із традиційних, які раніше надавали послуги для бідних верств населення переросли у організації з більш глобальною метою – вирішення проблем країн, що розвиваються, таких як: розвиток сільських районів, зменшення масштабів убогості, збереження навколишнього середовища, дотримання прав людини і громадянина. У звіті Тодаші Ямамото наголошує на паралельній необхідності виділяти більше коштів на фінансування громадських організацій, а не скорочу-

вати в той час, коли діяльність громадського сектору зростає [6, с. 129].

У 2001 році представники Канадської ради з міжнародного співробітництва (CCIC) у посібнику для громадських організацій «Мости чи стіни? Зробимо наш вибір на приватному секторі» акцентують увагу на тому, що скорочення фінансування державою громадських організацій створює тиск на останніх, тому громадські організації мають шукати альтернативні шляхи фінансування. Однак, вони не мають бути фінансово залежними від бізнес-структур. Таким чином, громадські організації мають шукати шляхи залучення бізнесу в проекти, в яких суб'єкти господарювання також зацікавлені [4, с. 186].

В Україні, громадські організації стикаються із проблемами фінансування актуальних проектів ні державою, ні бізнесом. Зазвичай останні не надто зацікавлені в результатах проекту, тому втрачається мотивація їх фінансувати. Отже, нівелюється основа тристороннього партнерства. Тим не менше, Україна має позитивний досвід трипатризму в досягненні результатів розвитку громади.

Узгодження інтересів і об'єднання зусиль усіх сторін у цій сфері здійснюється через регулювання, яке народжується в результаті складного консенсусу держави, бізнесу і суспільства, необхідного для забезпечення підвищення якості життя громадян [7, с. 20].

На цей час актуальності набув пошук інструментів та механізмів усунення протистояння між великим капіталом, владою і суспільством. Об'єктивні закономірності розвитку ринкового господарства, економічна раціональність і політична розсудливість змушують бізнес, також як і владу, відмовлятися від радикальних рішень і шукати баланс інтересів. Виникла необхідність у формуванні консенсусу між капіталом, владою і суспільством, який би спирався на більш-менш стійку систему взаємовідносин [9, с. 65].

Узгодження потреб, інтересів, можливостей та об'єднання зусиль учасників відносин трьохстороннього партнерства, держави бізнесу та третього сектору, здійснюється через прозорі схеми їх регулювання, необхідного для підвищення якості життя громадян.

Процес узгодження відбувається через існуючі інноваційні інструменти електронного урядування в Україні. Вони дають можливість розвитку такого партнерства на принципах прозорості, демократичності, верховенства права, захисту прав людини, чесної конкуренції економічному і соціальному розвитку, взаємного визнання потреб, інтересів та можливостей сторін. Отже побудовані за такими принципами відносини трьох секторів в державі, як на мікро-, так і на макрорівнях, веде до ефективності громади та є запорукою ефективного суспільства.

З метою подолання однієї з першопричин корупції – закритості, громадськості, а саме аналітики Центру політичних студій та аналітики «Ейдос», розробили законопроект «Про відкритість використання публічних коштів». Такий закон передбачав створення єдиного веб-ресурсу, який міститиме всю інформацію

про використання коштів державного та місцевих бюджетів, державних та комунальних підприємств, спеціальних фондів тощо.

Після прийняття вказаних нормативних актів, в Україні було запущено дві онлайн системи: «Є-data» та «Prozorro».

Швидкий запуск порталу, активна робота влади, бізнесу та громадськості ще раз підтверджує необхідність та ефективність трипартизму в державі (рис. 1).

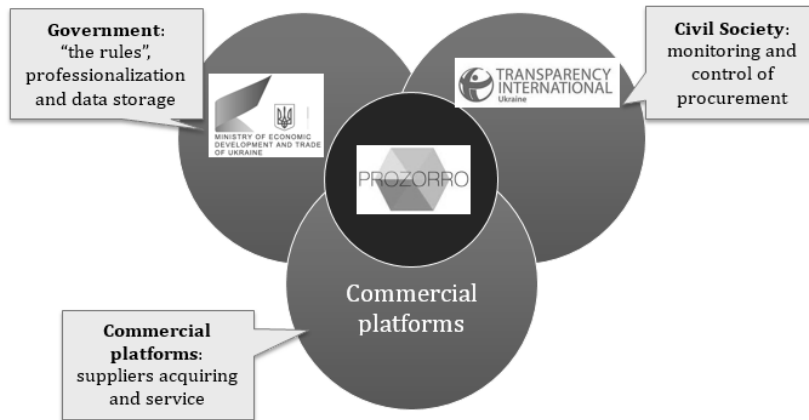

Рис. 1. Золотий трикутник партнерства: влада, громадськість та бізнес [3]

Складовою системи електронного врядування є механізм здійснення електронних закупівель, а саме системи «Prozorro». Останній може виступати ключовим засобом електронного державного управління, через залучення підприємницьких структур до витрачання ними ж сплачених коштів з місцевого бюджету, що сприятиме здійсненню оперативного контролю місцевою громадою витрачання бюджетних коштів та здійснювати контроль за розпорядниками цих коштів.

Філософія системи «Prozorro» є золотий трикутник об'єднання бізнесу, влади та громадянського суспільства за для просування змін, що дозволяє підтримувати високий рівень довіри між основними стейкхолдерами під час реформи [5].

Зазначену систему можна контролювати через іншу систему «Є-data», яка є єдиним веб-порталом використання публічних коштів та вважається офіційним державним інформаційним ресурсом у мережі Інтернет.

Ще одним прикладом ефективності тристороннього партнерства в Україні є функціонування онлайн-платформи «Відкрите місто». Така платформа також є одним із елементів електронного врядування. Хоча функціонування платформи не закріплено на загальнодержавному рівні та не є загальнообов'язковим, остання активно набирає обертів та розвивається на місцевому рівні.

Комунікаційна платформа «Відкрите місто» створена для взаємодії місцевих органів влади, громадських об'єднань та бізнесу в процесі вирішення актуальних проблем його мешканців. На 01.03.2017 року, в Україні вже 46 місто користується таким ресурсом, що реалізується за підтримки Фонду Східної Європи з 2013 року.

За допомогою веб-сайту «Відкрите місто» кожен мешканець може ініціювати вирішення важливої проблеми – чи то порушення прав людини, чи

відсутній знак на дорозі, чи взагалі сміття посеред двору. Платформа дозволяє описати проблему, відмітити її на карті та залишити електронний запит. І відповідні служби побачать його. На сайті можна також слідкувати за статусом виконання запиту. Навіть, якщо вас обважили у магазині чи на ринку – ви можете залишити звернення про врегулювання інциденту. Міська рада підтримала розвиток цього проекту, та деякі комунальні підприємства вже долучились до його реалізації. Але поки триває процес налагодження зв'язків між громадянами та владою.

Для того, щоб залишити запит достатньо лише зареєструватись на сайті. На сторінці можна побачити наявні проблеми мешканців міст, що реалізують цей проект. Існує і мобільна версія платформи, яка доступна у вигляді додатку для смартфона. Поки реальних випадків вирішення проблем ще не було — платформа діє у тестовому режимі. Такий підхід до вирішення проблем громад вже давно діє у країнах Європи, і нарешті дійшов до нас [1].

Ще одним комплексним інноваційним інструментом ефективної взаємодії держави, бізнесу і третього сектору є Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Це постійно діючий робочий орган, створений при муніципальних органах який входить у структуру їх виконавчих комітетів, в якому представники адміністративних органів здійснюють надання адміністративних послуг [10]. В ЦНАПі громадяни, суб'єкти господарювання та інші особи можуть отримати адміністративні послуги, оформити документи дозвільного характеру. ЦНАП працює за принципом «єдиного офісу» та «єдиного вікна». В них створені умови для швидкого вирішення будь-яких проблем громадян, скорочення та спрощення процедур отримання ними усіх необхідних документів, унеможливлення будь-яких корупційних дій з боку посадових осіб адміністративних органів.

Як правило, такі центри мають власну електронну пошту та надають змогу мешканцям отримувати адміністративні послуги в електронному режимі.

ВИСНОВКИ

Отже, існуючі інноваційні інструменти «Prozorro», «Є-data», «Відкрите місто» та ЦНАП створюють ефективний механізм узгодженої взаємодії трипартизму за для ефективного розвитку територіальних громад, а відтак, і ефективного українського суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. «Відкрите місто» — нова платформа для вирішення проблем Чернігова / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.gorod.cn.ua/news/foto-i-video/76611-vidkrite-misto-nova-platforma-dlja-virishennja-problem-chernigova-video.html> - Заголовок з екрану.
2. Hart Stuart L. Capitalism at Crossroads [Text] / Stuart L. Hart. - Upper Saddle River: NJ. Wharton School Publishing, 2005. — 345 p.
3. Loryshka. Золотий трикутник партнерства / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=49141309>. — Заголовок з екрану.
4. O'Neil Mary. Bridges or Walls? Making Our Choices on Private Sector Engagement [Text] / Mary O'Neil. - Ottawa: Canadian Council for International Cooperation, 2001. — 235 p.
5. Prozorro: матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії / [Електронний ресурс]. — Режим

доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Prozorro>. - Заголовок з екрану.

6. Yamamoto Tadashi. «Corporate-NGO Partnership: Learning from Case Studies» In Corporate-NGO Partnership in Asia Pacific [Text] / Tadashi Yamamoto. - Japan: Japanese Center for International Exchange, 2009. — 248 p.

7. Бержанір А.Л. Становлення взаємодії влади, бізнесу і суспільства в ринкових умовах [Текст] / Л.А. Бержанір. — Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». - №3(20). — 2013. — С. 18-21.

8. Клименко І.В. Технології електронного урядування: навчальний посібник [Текст] / І.В. Клименко, К.О. Линьов — Київ: Вид-во ДУС, 2006. — 225 с.

9. Пасхавер О.Й. Великий український капітал: взаємовідносини з владою і суспільством [Текст] / О.Й. Пасхавер, Л.Т. Верховодова, К.М. Агеєва // Центр економічного розвитку. — К.: Дух і літера, 2007. — 130 с.

10. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI зі змінами та доповненнями / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

11. Проект навчального посібника «Концептуальні засади розвитку електронного урядування в Україні» [Текст] / О.А. Баранов, М.С. Демкова, С.В. Дзюба, А.В. Єфанов, І.Б. Жилияєв та ін. / [за ред. А.І. Семенченко], 2009р. — 82 с.